

Kuru Temizleme Sistemiyle Yapılan Temizliğin Hükmü – 2

Gökten tertemiz su indiren Allah Teâlâ'ya sonsuz hamd eder, sözlü ve fiili temizliği öğreten Hazret-i Muhammed Mustafa (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)'ya ve onun madden ve manen tertemiz al ve ashabına salât ve selam ederiz.

Geçen ay yazmaya başladığımız kuru temizleme sistemiyle yapılan temizliğin ikinci kısmında bu ay; temizliğin şartları, bu husustaki görüş farklılıkları ve neticede kuru temizlemenin caiz olup olmadığından söz edeceğiz. [Geçen yazıda](#) sistemin günümüzdeki uygulanma şeklini anlattık, bu yazıda da; dini hükmünü yazmaya çalışacağız. Şu kadar var ki; hükme girmeden önce temizliğin genel şartlarından bahsetmek gerek;

Temizliğin Şartları

Temizlikte temel iki şart aranır. Birincisi sayı diğeri sıkmaktır.

a) Sayı

Giderilmesi gereken necasetin durumuna göre bazı kere şart, bazı kere de şart olmayabilir. Şöyle ki;

Necaset manevi ve maddi olma itibariyle iki kısma ayrılır:

1. Hükmi Necaset: Abdestsiz olma ve cünüplüktür ki, bir defa yıkamakla giderilir, adet/sayı şart değildir.
2. Hakiki Necaset: Necaset, mahalde gözükp gözükmeme hususunda mer'i olan ve olmayan şeklinde iki kısma ayrılır:
 1. İdrar ve emsali mer'i olmayan/görölmeyen necasetse sayı şartı vardır. Esasen necis olan şey, yıkanıp her defasında sıkılarak kişinin kanaatine göre temiz olduğunda temiz olur. Fakat bazı kişilerde vesveseye yol açacağından âlimler bunu üç defa olarak kayıtlamışlardır. Ayrıca bu tür necasetin bulaştığı elbiselerin temizliği genellikle üç defa yıkanarak sağlanır.
 2. Necaset, kan ve emsali mer'i/görölen bir necasetse bulaştığı yerin temizliği bizzat o necasetin giderilmesiyle olur. Çünkü necaset görölenin bizzat kendisidir. Dolayısıyla onun giderilmesiyle necaset giderilmiş olur. Şu kadar var ki; renk, koku gibi eserin giderilmesi o yerin temizliği için şart değildir.

b) Sıkmak

Necasetin bulaştığı şey üç ayrı türe ayrılmıştır:

1. Taş, demir, bakır ve çelik emsali necasetin içine nüfuz edemeyeceği şeyler
2. Beden, deri ayakkabı ve mest gibi az da olsa necasetin sirayet ettiği şeyler. Bu emsal şeylerin temizliği, necasetin mahiyetine göre ya sadece

necasetin giderilmesiyle ya da galip kanaat oluşuncaya kadar yıkamakla gerçekleşir.

3. Necasetin tamamen sirayet edebileceği şeyler. Bu tür şeyler; sıkılabilen ve sıkılamayan olarak ikiye ayrılır.

1. Elbise gibi sıkılabiliyorsa bunun temizliği, yukarda izah ettiğimiz gibi necasetin mahiyetine göre giderildiğine dair kanaat oluşuncaya kadar yıkamaktır ki fetva verilen görüşe göre her defasında sıkılarak üç kez yıkanmalıdır.

2. Halı emsali sıkılamayan bir şeye necaset bulaştığında temizlenip temizlenemeyeceği hususunda farklı görüşler vardır.

- İmam Muhammed (Allah ona rahmet etsin)'e göre sıkılamayan pislenmiş bir eşya asla temizlenemez. Zira eşyanın içine sirayet eden necasetin çıkartılması ancak sıkmakla mümkündür. Sıkma mümkün değilse temizlik de mümkün olmaz. Şu kadar var ki; bu, İmam Muhammed (Allah ona rahmet etsin) zamanındaki imkânlarla göre verilmiş bir fetvadır. Günümüzde teknolojik araç ve gereçlerle bunun yapabileceği göz önüne alındığında İmam Muhammed (Allah ona rahmet etsin)'e göre de caizdir dersek doğrudan uzak olmaz.
- İmam Ebu Yusuf (Allah ona rahmet etsin)'a göre sıkılamayan bir eşya, her defasında su tamamıyla süzülünceye kadar bekletilerek üç defa yıkamakla temiz olduğuna hükmedilir. İmam Ebu Yusuf (Allah ona rahmet etsin) şöyle demiştir: Sıkmanın mümkün olmadığı şeylerde insanlardan büyük bir meşakkati kaldırmak için tamamıyla süzülme, sıkma kabul edilir ve temizlik sağlanmış olur.[\[1\]](#)

Bunun üzerine bina edilen bazı meseleler

1. Pis suyla şişmiş olan buğday şöyle temizlenir: Önce içine sirayet edecek şekilde temiz suya bırakılır, sonra çıkartılıp kurutulur. Bu işlem üç defa tekrarlanınca buğday temizlenmiş olur.
2. Pis su verilerek yapılan bıçağa üç defa ısıtılarak temiz su verilir. Böylece necaset giderilir.
3. Necaset karışan bal şöyle temizlenir: Üzerine miktarınca temiz su dökülür ve eski miktarına ulaşuncaya kadar kaynatılır. Öncekilerde olduğu gibi bu işlem üç defa tekrarlanır.
4. Necaset karışan zeytinyağı şu şekilde temizlenir: Zeytinyağı altı delik bir kaba konulur, üzerine temiz su ilave edilir, su alta inip yağ üste çıkınca kabın ağzı açılıp su boşaltılır ve bu işlem üç defa tekrarlanır.[\[2\]](#)

Ezcümle; **İmam-ı Muhammed** (Allah ona rahmet etsin)'e göre su dışındaki sıvılarla temizlik yapılması caiz olmadığından perk maddesiyle yapılan kuru temizleme işlemi caiz olmaz yani bu işlemle temizlik sağlanamaz.

Anlattığımız üzere bazı firmaların, kuru temizleme işlemi yapmadan önce bazı giysileri çamaşır makinesinde suyla yıkamalarıyla temizlik meydana gelse de sonrasında yıkanmamış diğer giysilerle birlikte kuru temizleme makinesine atıldığından pis olma durumu ortaya çıkar. Zira diğer giysiler arasında pis elbiselerin bulunma ihtimali vardır. Şu halde İmam Muhammed (Allah ona rahmet etsin)'e göre; bu şekilde yapılan temizlemeyle de elbiseler temiz olmaz.

İmam Ebu Hanife ve İmam Ebu Yusuf (Allah onlara rahmet etsin)'a göre su dışındaki sıvı maddelerle temizlik caizdir. Şu halde kuru temizleme işleminde kullanılan perk maddesiyle temizlik mümkün görünüyorsa da makineye atılan elbiseler içinde necis olanlar sebebiyle ilk yıkamayla perk maddesi necis olur. Necis bir sıvının temizlenmesi için geride vermiş olduğumuz misallerden anlaşıldığı üzere üç defa su işleminden geçirilmesi gerekir. Hâlbuki necis olan bu madde anlatılan işlemde geçirilmeden buharlaştırılıp yoğunlaştırılarak çamaşırları durulamak için tekrar kullanılıyor. Peki, necis bir madde buharlaştırılıp yoğunlaşınca temiz olur mu? Bu soruya cevap arayalım.

NECİS/PİS MADDEDEN ÇIKAN BUHARIN DURUMU

El-Hidaye şarihlerinden Kemal İbnu'l-Hümâm, Fethu'l-Kadîr adlı eserin de şöyle der: "Elbiseye bulaşan necasetin buharı hakkında bazı âlimler necis olduğunu bazıları ise, necis olmadığını söylemişlerdir. Sahih olan görüş; necis olmadığıdır.[\[3\]](#)

Şeyh Nizamüddin önderliğindeki ilmi bir heyet tarafından hazırlanan **Fetava'l-Hindiyye** adlı kitapta konu ile alakalı şu meselelere yer verilmiştir:

1. Necasetin buharı elbiseye geçecek olsa sahih olan görüşe göre elbise necis olmaz.
2. Necasetin buharı elbise veya bedene bulaşacak olsa sahih olan görüşe göre necis olmaz.
3. Yakılan tezeğin dumanı veya buharı evin duvarına isabet eder sonra duvar terleyip suyu elbiseye damlarsa necaset eseri görülmedikçe elbise pis olmaz.
4. Aynı şekilde ahır ya da hela üzerindeki kiremitler sıcak sebebiyle terleyip damlasa veya içinde necaset yakılan hamamın duvarları terleyip damlasa bu damlalar elbiseyi pisletmez.[\[4\]](#)

Bu meselelerin "**Fethu'l-Kadir**", "**Haniyye**" ve "**Hilye**" isimli kitaplarda nakledildiğini söyleyen **İbn Abidin** "**Hilye**" den naklen şöyle der: Zahir olan istihsanla amel etmektir.[\[5\]](#)

"**Gunyetü'l- Mütemelli**" isimli eserinde İbrahim el-Halebî şöyle der: Hela veya ahırdan yükselen buhar tavan ya da duvar kenarında yahut evin kapısında donar, sonra eriyip bir kimsenin elbise veya bedenine damlarsa damladığı yer necis olur. Çünkü donan buhar necasetin bir cüzü/kısmı olduğundan pistir. Fakat "**Kadıhan**" ve diğer fetva kitaplarında: "Evet. Kıyas necis olmasını gerektirse de zaruret bulunduğu ve kaçınmak mümkün olmadığından istihsanen pis olmaz." denilmektedir.[\[6\]](#)

Bu konu "**Mevsuatu'l- Fikhiyye el- Kuveytiyye**" isimli eserde "**buhar**" başlığı altında daha detaylı bir şekilde zikredilmiştir.

Özet olarak alıntı yapacak olursak: buhar; hem sözlükte hem de terim olarak; su, nem veya herhangi bir rutubetle temas eden sıcaklık sebebiyle yükselen şeydir. Buharla ilgili özel hükümler vardır. Bazen temiz, bazen de necis olduğuna hükmedilir. Buna göre buhardan damlayan sıvıyla temizlik bazen caiz olur, bazen de caiz olmaz.

1. Fakihler: “Nem sebebiyle oluşan suyla taharetin caiz olduğunu” söylemişlerdir.
2. Fakihler: “Temiz yakıtla kaynatılan temiz suyun buharlaşması sebebiyle oluşan suyun hem abdest alırken hem de necaseti temizlerken kullanılmasının caiz olduğunu” söylemişlerdir.
3. Hanefilerde fetva verilen, Malikiler de mutemet olan, Hanbeliler de ise bir rivayete göre necasetin duman ve buharı temizdir. Fakat bu görüşü benimseyen bazı Hanefiler, zorluğu defetme kastına binaen istihsan olduğunu söylemişlerdir.

İmam Ebu Yusuf, Şafiiler ve Hanbeli mezhebinde mutemet olan görüşe göre; necasetin duman ve buharı aslı gibi necis yani pistir. Şu halde bu tür buhar ve dumanla taharet sahih değildir. **Şafiiler** az olanı af kapsamında tutmuşlardır.[7]

Verilen bilgilerden ortaya çıkan sonuç şudur: Hanefi âlimlerden necaset buharının temiz olduğuna hükmedenler, kaçınmanın mümkün olmaması zaruretiine dayanmışlardır. İmam Ebu Yusuf’a göre necaset buharının pis olduğu rivayetini işin içine kattığımızda durumun ne kadar vahim olduğu daha net anlaşılır.

Kuru temizlemenin nasıl yapıldığıyla ilgili verdiğimiz bilgiler sonunda, kuru temizlemecilerin bu maddenin idrar, içki, kusmuk vb. su bazlı lekeleri çıkaramadığı, bunu da ütöleme esnasında elbisenin yüzeyine çıkan lekelerden anladıklarını nakletmiştik.

Sonuç olarak kuru temizleme işlemiyle giysilerin temiz olması ciddi manada müşkül gözükmetedir. Bu yüzden ihtiyatla hareket etmek, bhusus ibadetlerin ifası esnasında giyilen giysileri dinen temiz olduğu kesin olarak bilinen yöntemle yapmak en güzelidir. Allah-u âlem.

KURU TEMİZLEME SİSTEMİYLE YAPILAN TEMİZLİĞİN HÜKMÜ İSİMLİ YAZININ SONU

HÜSAMETTİN VANLIOĞLU BAŞKANLIĞINDA FIKIH KURULU

[1] Alâuddin Ebû Bekr el-Kâsânî, Bedâyiu’s-Sanâyi fî Tertibi’s-Şerâi’ 1/437-453

[2] Mecmeu’l- Enhür

[3] Şerh-i Feth Elkadir 1/212

[4] Fetava- i Hindiyye 1/47

[5] Reddü’l- Muhtar Haşiyeti İbni Abidin

[\[6\]](#) Gunyetu'l- Mütemelli 1/113

[\[7\]](#) Mevsua-i Fikhiyye-i Kuveytiyye 8/17-18